Burgerschapsplan
kindcentrum de Windwijzer

Hoofdstuk 1: visie burgerschap

Om tot een visie op burgerschap te komen is eerst de context van de school in kaart gebracht. Hiervoor is onder andere het bestaande document ‘leerlingpopulatie’ gebruikt. In de beschreven schoolcontext zijn kenmerken van de leerlingpopulatie meegenomen, maar ook de wijk en de maatschappelijke en geografische context. Voor het schrijven van de visie op burgerschap is onder andere gebruikgemaakt van reeds bestaande documenten, waaronder de stichting brede visie op burgerschap.

1.1 Context van de school

Kindcentrum De Windwijzer ligt in de gemeente Den Helder, in de wijk binnen de linie-west en in de regio Noordkop. Stad, polder en de zee bepalen in de regio het karakter, zichtbaar in onder meer de marine, landbouw en techniek. De school benut deze geografische en maatschappelijke context om leerlingen te verbinden met hun leefwereld en hun bewustzijn als burger in een veranderende samenleving te versterken[1]. De Windwijzer is een Blue School gecertificeerde school[2].
De Windwijzer heeft een rooms-katholieke grondslag met een leerlingpopulatie afkomstig uit diverse omliggende buurten. De school kent een gemengde samenstelling van leerlingen uit zowel kansrijke als kansarme gezinnen. Een deel van de leerlingen heeft een migratieachtergrond.
Binnen onze school zien wij uiteenlopende niveaus in taal en motoriek. Niet ieder kind groeit op in een omgeving waarin veel wordt gelezen of gesproken. Dit staat goede gesprekken of het zoeken naar oplossingen soms in de weg.
Wij betrekken ouders actief bij het leerproces en wij hebben de ambitie dat thuis de brede ontwikkeling van het kind door ouders wordt gestimuleerd en versterkt. Vrijwel alle ouders nemen deel aan start- en voortgangsgesprekken. Een groeiend aantal gezinnen wordt ondersteund door jeugdzorg of schoolmaatschappelijk werk. Dit past bij de trend binnen de gemeente Den Helder.

1.2 Visie van de school

Burgerschapsonderwijs op de Windwijzer is verankerd in onze onderwijsvisie, waarin de school fungeert als oefenplaats voor het leven en als mini-samenleving. Onze leerlingen ontwikkelen kennis en vaardigheden om als bewuste en betrokken burgers een positieve impact te hebben op de school, Den Helder, de regio en de bredere wereld. Wij benutten de geografische en maatschappelijke context om onze leerlingen te verbinden met deze leefwereld om hen bewust te maken van hun rol als burger in een constant veranderende maatschappij. Wij bouwen met onze kinderen, medewerkers en ouders actief aan een inclusieve, democratische en duurzame samenleving. Waarbij wij staan voor gelijkwaardigheid en vrijheid en wij tegelijkertijd solidair zijn aan elkaar. Binnen ons onderwijs helpen wij onze leerlingen zich te verhouden tot zichzelf, anderen en de wereld, zodat ze ontdekken wie ze kunnen zijn als mens, burger en lid van de maatschappij. Leerlingen ervaren wat het betekent om deel uit te maken van een democratische

[1] Visie op burgerschap bij Sarkon.pdf
[2] https://blue-schools.nl/over-blue-schools/

rechtsstaat, waarbij ze leren over hun rechten en plichten en de spelregels voor het samenleven. Wij benadrukken dat iedereen ertoe doet en meedoet, omdat in verschillen de kracht van een echte democratie schuilt. Op de Windwijzer komen leerlingen in aanraking met de diversiteit van de samenleving in cultuur, religie, achtergrond en perspectief.

Binnen onze school oefenen wij het samenleven met de 7 gewoonten van ‘the leader in me’. Wij leren leerlingen zichzelf richting te geven en het goede te doen, ook als niemand kijkt. Wij werken aan deze vaardigheden door te kijken, denken en doen via de gemeenschappelijke taal en cultuur van leiderschap. Wij leren onze leerlingen om deel te zijn van een groter geheel, verantwoordelijkheid te nemen en om met conflicten om te gaan. Wij werken toe naar het ontwikkelen van een kritische, maar nieuwsgierige houding en leren ze anderen te begrijpen. Wij leren onze leerlingen de dialoog aan te gaan. Ze oefenen om eerst de ander te begrijpen door te luisteren en zich te verplaatsen in anderen. Dit stelt hen in staat om samen op zoek te gaan naar oplossingen, waarbij ook de stem van de minderheid wordt gehoord en gewaardeerd. Als school benadrukken wij de verbondenheid met Den Helder als ambitie om bewuste en betrokken burgers te vormen. Onze leerlingen ontdekken hierdoor ook de impact van hun keuze op de natuur en de samenleving.

Hoofdstuk 2: thema's en doelen (de inleiding wordt nog aangescherpt in het plan)

Vanuit de context van onze school en de visie op burgerschap, zijn vier thema's gekozen. Deze vier thema's hebben verbinding met de zeven gewoonten van the leader in me.

Wij zetten als school in op:

- ➔ **persoonlijk leiderschap en eigenaarschap**
- ➔ **samenleven in diversiteit en empathisch handelen**
- ➔ **democratische betrokkenheid en een stem hebben**
- ➔ **zorgen voor jezelf, elkaar en de aarde.**

Bij de vier thema's zijn leerdoelen geformuleerd. Deze doelen zijn onderverdeeld in kennis, houding en vaardigheden. De leerdoelen sluiten aan bij de definitieve concept kerndoelen van 2025[3]. Daarnaast zijn de leerdoelen geformuleerd voor onze leerlingen die aan het eind van groep 8 de school verlaten.

2.1 **Persoonlijk leiderschap en eigenaarschap**

Gekoppeld aan zelfreflectie, verantwoordelijkheid en kritisch denken.

Persoonlijk leiderschap begint bij jezelf. Door de 7 gewoonten te gebruiken als gemeenschappelijke taal, leren onze leerlingen kritisch naar hun eigen handelen te kijken. We stimuleren hen om te reflecteren op hun keuzes: doe ik het goede, ook als er niemand kijkt? Wij stimuleren hen om hun verantwoordelijkheid te nemen binnen onze democratische mini-samenleving, zodat zij als bewuste burgers een positieve impact hebben op zichzelf, de ander en de wereld om hen heen. Door middel van zelfreflectie en kritisch denken leren leerlingen zichzelf richting te geven en hun eigen keuzes te onderbouwen.

2.2 **Samenleven in diversiteit en empathisch handelen**

Gekoppeld aan respect, empathie en perspectiefwisseling.

Binnen dit thema oefenen we in empathisch handelen door de 7 gewoonten in te zetten: we leren eerst te begrijpen om daarna begrepen te worden. Door middel van perspectiefwisseling en een nieuwsgierige houding ontwikkelen leerlingen respect voor ieders achtergrond en de stem van de minderheid. Zo bouwen we samen aan een solidaire en inclusieve school waarin iedereen ertoe doet. Via perspectiefwisseling en de dialoog zoeken we samen naar oplossingen, zodat leerlingen ook bij verschillen of conflicten op een onderbouwde en waardevolle manier verbonden blijven met de ander.

---

3 https://www.slo.nl/thema/meer/actualisatie-kerndoelen-examenprogramma/actualisatie-kerndoelen/definitieve-conceptkerndoelen/@24982/definitieve-conceptkerndoelen-burgerscha/

2.3 **Democratische betrokkenheid en een stem hebben**

Gekoppeld aan democratische processen, je stem laten horen en invloed.

Binnen dit thema oefenen leerlingen met het actief deelnemen aan democratische processen binnen de school. We leren leerlingen hun stem te laten horen, te luisteren naar anderen en samen te ervaren hoe besluiten tot stand komen. Daarbij staat centraal dat iedere stem ertoe doet, ook wanneer deze afwijkt van de meerderheid. Door middel van dialoog, inspraak en gezamenlijke besluitvorming ontwikkelen leerlingen inzicht in democratische kernwaarden zoals vrijheid, gelijkheid en solidariteit, en leren zij deze te verbinden aan rechten en plichten. We stimuleren een respectvolle houding ten opzichte van verschillende perspectieven en het waarderen van minderheidsstemmen. Zo bouwen we samen aan een school als mini- samenleving waarin leerlingen verantwoordelijkheid nemen, zich gehoord voelen en actief bijdragen aan een rechtvaardige, inclusieve en democratische cultuur.

2.4 **Zorgen voor jezelf, elkaar en de aarde.**

Gekoppeld aan zorg, duurzaamheid en impact op omgeving – inclusief Blue School-identiteit.

Binnen dit thema ontwikkelen leerlingen bewustzijn van hun rol en verantwoordelijkheid ten opzichte van zichzelf, anderen en de wereld om hen heen. We bieden leerlingen inzicht in actuele maatschappelijke vraagstukken en laten hen onderzoeken hoe keuzes en gedrag invloed hebben op mens, natuur en leefomgeving. Door aandacht te besteden aan zorg, duurzaamheid en samenhang leren leerlingen oorzaak-gevolgrelaties herkennen en verbanden te leggen tussen persoonlijke keuzes en maatschappelijke impact. Als Blueschool stimuleren we een zorgzame en betrokken houding, waarin respect voor de aarde en voor elkaar centraal staat. Leerlingen oefenen met het afwegen van verschillende perspectieven en het onderbouwen van keuzes bij maatschappelijke vraagstukken. Zo ontwikkelen zij kritisch denkvermogen en leren zij verantwoordelijkheid te nemen voor hun handelen, met oog voor een duurzame, rechtvaardige en verbonden toekomst.

Bijlage 1: Overzicht burgerschap thema's

Thema	Koppeling aan visie	Koppeling aan 7 gewoonten
1. Persoonlijk leiderschap & eigenaarschap	Zelfreflectie, verantwoordelijkheid, kritisch denken	1: wees proactief 2: begin met een einddoel voor ogen 3: belangrijke zaken eerst
2. Samenleven in diversiteit & empathisch handelen	Respect, empathie, perspectiefwisseling	4: denk win-win 5: eerst begrijpen dan begrepen worden 6: creëer synergie
3. Democratische betrokkenheid & een stem hebben	Democratische processen, stem laten horen, invloed	4: denk win-win 5: eerst begrijpen dan begrepen worden 6: creëer synergie
4. Zorgen voor jezelf, elkaar en de aarde	Zorg, duurzaamheid, impact op omgeving	4: denk win-win 7: houd de zaag scherp

